

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2006. gada 29. jūnijā *

Lieta C-308/04 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Tiesas Statūtu 56. pantam, ko 2004. gada 19. jūlijā iesniedza

SGL Carbon AG, Visbādene [*Wiesbaden*] (Vācija), ko pārstāv M. Klusmans [*M. Klusmann*] un K. Bekmans [*K. Beckmann*], *Rechtsanwälte*,

prasītāja,

pārējie lietas dalībnieki:

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv A. Bukē [*A. Bouquet*] un M. Šneiders [*M. Schneider*] kā arī H. Gedinga [*H. Gading*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē,

* Tiesvedības valoda — vācu.

Tokai Carbon Co. Ltd, Tokija (Japāna),

Nippon Carbon Co. Ltd, Tokija,

Showa Denko KK, Tokija,

GrafTech International Ltd, iepriekš — *UCAR International Inc*, Vilmingtona
[*Wilmington*] (ASV),

SEC Corp., Amagasaki (Japāna),

The Carbide/Graphite Group Inc., Pitsburga [*Pittsburgh*] (ASV),

prasītājas pirmajā instancē.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*],
tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), P. Kūris [*P. Kūris*],
Dž. Arestis [*G. Arestis*] un J. Klučka [*J. Klučka*],

ģenerāladvokāts L. A. Hēlhuds [*L. A. Geelhoed*],
sekretāre K. Štranca [*K. Sztranc*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 15. septembrī,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 19. janvārī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- ¹ Ar savu apelācijas sūdzību *SGL Carbon AG* (turpmāk tekstā — “*SGL Carbon*”) lūdz atcelt Pirmās instances tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon u.c/Komisija (Recueil, II-1181. lpp., turpmāk tekstā — “apstrīdētais spriedums”)* daļā, ar ko noraida prasību par Komisijas 2001. gada 18. jūlija Lēmuma 2002/271/EK par procedūru, piemērojot EK līguma 81. pantu un EEZ nolīguma 53. pantu — Lieta *COMP/E-1/36.490 — Grafīta elektrodi (OV 2002, L 100, 1. lpp., turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”)*, 3. un 4. pantu.

Atbilstošās tiesību normas

Regula Nr. 17

- ² Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17, Pirmās regulas par Līguma [81.] un [82.] panta piemērošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), 15. pants paredz:

“1. Komisija ar lēmumu var uzlikt uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām soda naudas [naudas sodus] 100 līdz 5000 norēķina vienību apmērā, ja tie ar nodomu vai nolaidības dēļ:

[..]

- b) sniedz nepatiesu informāciju, atbildot uz pieprasījumu, kas izteikts saskaņā ar 11. panta 3. vai 5. punktu vai [..]

[..].

2. Komisija ar lēmumu var uzlikt uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām soda naudas [naudas sodu] 1000 līdz 1 000 000 norēķinu vienību vai lielākā apmērā, bet

nepārsniedzot 10 % no katra pārkāpēja uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, ja tie ar nodomu vai nolaidības dēļ:

a) pārkāpj Līguma [81.] panta 1. punktu vai [82.] pantu vai [..]

[..].

Nosakot soda naudas [naudas soda] apmēru, ņem vērā gan pārkāpuma smagumu, gan tā ilgumu.

[..”

Pamatnostādnes

- 3 Preambulā Komisijas paziņojumam ar nosaukumu “Pamatnostādnes soda naudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu” (OV 1998, C 9, 3. lpp., turpmāk tekstā — “Pamatnostādnes”), ir paredzēts:

“Turpmāk izklāstītie principi nodrošina Komisijas lēmumu pārredzamību un objektivitāti gan no uzņēmumu, gan no Eiropas Kopienu Tiesas viedokļa, vienlaicīgi nostiprinot Komisijai piešķirto diskrecionāro varu [rīcības brīvību], kas noteikta

saskaņā ar attiecīgiem tiesību aktiem, noteikt sodanādu [naudas sodu] līdz 10 % apmērā no uzņēmuma kopējā apgrozījuma. Šī vara [brīvība] jāīsteno ar saskaņotas un nediskriminējošas politikas palīdzību, kura atbilst mērķiem, kas izvirzīti, lai sodītu par konkurences noteikumu pārkāpumiem.

Jaunā metodoloģija [metodika], ko piemēro soda naudas [naudas soda] apmēra noteikšanai, atbilst turpmāk minētajiem noteikumiem, nosakot vispirms pamatapmēru, ko palielina, ņemot vērā atbildību pastiprinošus apstākļus, vai samazina, ņemot vērā atbildību mīkstinošus apstākļus.”

Paziņojums par sadarbību

4 Komisijas paziņojumā par naudas sodu neuzlikšanu vai to apmēra samazināšanu lietās par aizliegtām vienošanās (OV 1996, C 207, 4. lpp., turpmāk tekstā — “paziņojums par sadarbību”) ir noteikti nosacījumi, kad uzņēmumi, kas sadarbojas ar Komisiju izmeklēšanā par aizliegtu vienošanos, var tikt atbrīvoti no naudas soda vai kad uzņēmumiem samazina naudas sodu, kas citādi tiem būtu jāsamaksā [paziņojuma A punkta 3. apakšpunkts].

5 Šī paziņojuma A punkta 5. apakšpunktā ir paredzēts:

“Uzņēmuma sadarbība ar Komisiju ir tikai viens no apstākļiem, ko Komisija ņem vērā, nosakot naudas sodu. [..]”

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

- 6 Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, 7. protokola 4. pantā ir noteikts šādi:

“Tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam

Nevienu nedrīkst no jauna tiesāt vai sodīt krimināllietā tajā pašā valstī par noziegumu, par kuru viņš jau ir ticis attaisnots vai notiesāts ar galīgu spriedumu saskaņā ar šīs valsts likumu un soda izciešanas noteikumiem.

Iepriekšējā punkta nosacījumi nekavē atkārtotu lietas izskatīšanu saskaņā ar attiecīgās valsts likumu un soda izciešanas noteikumiem, ja ir jauni pierādījumi vai jaunatklāti apstākļi vai ja iepriekšējā procesā ir pieļautas būtiskas kļūdas, kas varēja ietekmēt lietas iznākumu.

Nevar būt atkāpes no šī panta saskaņā ar Konvencijas 15. pantu.”

Prāvas pamatā esošie fakti un apstrīdētais lēmums

- 7 Apstrīdētajā spriedumā Pirmās instances tiesa tai iesniegtās prasības pamatā esošos faktus apkopoja šādi:

“1 Ar Lēmumu 2002/271/EK [...] Komisija konstatēja dažādu uzņēmumu dalību nolīgumos un saskaņotās darbībās grafīta elektrodu jomā EKL 81. panta 1. punkta un [1992. gada 2. maija] Nolīguma par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp., turpmāk tekstā — “EEZ”) 53. panta 1. punkta izpratnē.

2 Grafīta elektrodi tiek izmantoti galvenokārt tērauda ražošanai arkveida elektriskajās krāsnīs. Tērauda ražošana, izmantojot šīs krāsnis, sastāv galvenokārt no pārstrādes procesa, kurā tērauda atkritumi tiek sakausēti jaunā tēraudā, pretēji klasiskajai ražošanai no dzelzs rūdas domnas krāsnīs ar skābekli. Elektriskajā krāsnī metāllūžņu kausēšanai tiek izmantoti deviņi elektrodi, kas izvietoti kolonnās pa trīs. Ņemot vērā kausēšanas procesa intensitāti, elektrodu patēriņš vidēji ir viena vienība astoņu stundu laikā. Elektroda ražošanas ilgums ir apmēram divi mēneši. Šajā ražošanas procesā neviens cits produkts nevar aizstāt grafīta elektrodus.

3 Grafīta elektrodu pieprasījums ir tieši saistīts ar tērauda ražošanu elektriskajās arkveida krāsnīs. Galvenie patērētāji ir metālražotāji, kas pārstāv vismaz 85 % pieprasījuma. 1998. gadā neapstrādātā tērauda ražošana pasaulē pieauga līdz

800 miljoniem tonnu, no kurām 280 miljoni tonnu tika izgatavoti elektriskajās arkveida krāsnīs [..].

[..]

- 5 Astondesmitajos gados tehnoloģiskie uzlabojumi ļāva ievērojami samazināt elektrodu patēriņu uz tonnu saražotā tērauda. Metalurģijas industriju šajā periodā vienlīdz skāra svarīgs restrukturizācijas process. Elektrodu pieprasījuma mazināšanās radīja pasaules elektrodu industrijas restrukturizācijas procesu. Tika aizvērtas vairākas rūpnīcas.
- 6 2001. gadā Eiropas tirgu ar grafīta elektrodiem apgādāja deviņi rietumu ražotāji: [..].
- 7 Piemērojot [..] Regulas Nr. 17 14. panta 3. punktu, Komisijas ierēdņi 1997. gada 5. jūnijā vienlaicīgi pēkšņi uzsāka izmeklēšanu [noteiktu grafīta elektrodu ražotāju] telpās.
- 8 Šajā pašā dienā Federālā izmeklēšanas biroja (FIB) aģenti ASV veica kratīšanu vairāku ražotāju telpās. Kratīšanas rezultātā pret SGL [..] tika uzsākta kriminālvajāšana par noziedzīgu aizliegto vienošanos. Visi apsūdzētie atzina

savu vainu tiem uzrādītajā apsūdzībā un piekrita samaksāt naudas sodu, kas *SGL* tika noteikts 135 miljonu ASV dolāru apmērā [..].

[..]

10 Pircēju grupas vārdā ASV tika celta civilprasība pret *SGL* [..] par trīskāršiem zaudējumiem (*triple damages*) un procentiem.

11 Kanādā [..] 2000. gada jūlijā *SGL* atzina savu vainu un piekrita samaksāt naudas sodu 12,5 miljonu Kanādas dolāru apmērā par [..] [Kanādas Konkurences likuma] pārkāpumu. Tērauda ražotāji iesniedza civilprasību pret *SGL* 1998. gada jūnijā par noziedzīgu vienošanos.

12 Komisija 2000. gada 24. janvārī attiecīgajiem uzņēmumiem nosūtīja paziņojumu par iebildumiem. Administratīvā procesa rezultātā 2001. gada 18. jūlijā tika pieņemts [apstrīdētais] lēmums, ar kuru Komisija pārmet uzņēmumiem prasītājiem [..], ka tie ir pasaules mērogā noteikuši cenas, kā arī sadalījuši attiecīgā produkta valstu un reģionu tirgus saskaņā ar “vietējā ražotāja” principu: [..] *SGL* [esot atbildīgai par daļu] Eiropas; [..].

13 Saskaņā ar [apstrīdēto] lēmumu aizliegtās vienošanās pamatprincipi bija šādi:

— elektrodu cenām bija jābūt noteiktām pasaules mērogā;

- katras sabiedrības lēmumus par cenām bija jāpieņem tikai prezidentam vai ģenerāldirektoriem;

- “vietējam ražotājam” bija jānosaka cena tirgū tā “teritorijā” un citiem ražotājiem tai “jāseko”;

- attiecībā uz “tirgiem, kas nav vietējie tirgi”, proti, tirgiem, kuros nav neviena “vietējā” ražotāja, cenas nosaka vienojoties;

- ražotāji, kas nav “vietējie ražotāji”, neīsteno agresīvu konkurenci un dodas prom no citu “vietējiem” tirgiem;

- kapacitātei nebūtu jāpalielinās (Japānas ražotājiem bija jāsamazina sava kapacitāte);

- tehnoloģijas ārpus kartēja dalībnieku–ražotāju loka netiek nodotas.

14 [Apstrīdētajā] lēmumā tālāk ir teikts, ka šie vadošie principi tika ieviesti aizliegtās vienošanās sanāksmēs, kas notika vairākos līmeņos: “patronu” tikšanās, “darba” tikšanās, Eiropas ražotāju grupas tikšanās (nepiedaloties Japānas uzņēmumiem), valstu tikšanās vai reģionālās tikšanās, kas veltītas noteiktiem tirgiem un uzņēmumu divpusējiem kontaktiem.

[..]

16 Pamatojoties uz konstatētajiem faktiem un juridisko novērtējumu, kas veikti [apstrīdētajā] lēmumā, Komisija apsūdzētajiem uzņēmumiem uzlika naudas sodu, kuru summa tika aprēķināta atbilstīgi metodikai, kas izteikta Pamatnostādnēs soda naudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu [..], kā arī paziņojumā par naudas soda nepiemērošanu vai to summas samazināšanu lietās par aizliegtu vienošanos [..].

17. Ar [apstrīdētā] lēmuma rezolutīvās daļas 3. pantu tiek uzlikti šādi naudas sodi:

SGL: EUR 80,2 miljoni;

[..].

18 Rezolutīvās daļas 4. pantā attiecīgajiem uzņēmumiem likts pārskaitīt naudas sodus trīs mēnešu laikā no dienas, kad [apstrīdētais] lēmums paziņots, pretējā gadījumā maksājot nokavējuma procentus 8,04 % apmērā.”

Process Pirmās instances tiesā un apstrīdētais spriedums

8 *SGL Carbon* un pārējie uzņēmumi — apstrīdētā lēmuma adresāti iesniedza Pirmās instances tiesā prasību atcelt minēto lēmumu.

9 Ar apstrīdēto spriedumu Pirmās instances tiesa noteica un nolēma:

“[..]

2) lietā T-239/01 *SGL Carbon*/Komisija:

— naudas soda summa, kas prasītājam uzlikta ar Lēmuma 2002/271 3. pantu, tiek noteikta EUR 69 114 000 apmērā;

— pārējā daļā prasību noraidīt;

[..].”

Lietas dalībnieku prasījumi Tiesā

10 *SGL Carbon* lūdz Tiesu:

— atcelt apstrīdēto lietā T-239/01 daļā, ar ko noraida prasību par apstrīdētā lēmuma 3. un 4. pantu;

- pakārtoti — samazināt prasītājam ar lēmuma 3. pantu uzlikto naudas sodu, kā arī kavējuma procentus, kas noteikti ar tā 4. pantu un Komisijas 2001. gada 23. jūlija vēstuli;

- arī pakārtoti — nosūtīt lietu atpakaļ izskatīšanai Pirmās instances tiesā jauna sprieduma taisīšanai, ņemot vērā Tiesas juridisko koncepciju;

- piespriest Komisijai segt tiesāšanās izdevumus.

¹¹ Komisija lūdz Tiesu:

- apelācijas sūdzību noraidīt;

- piespriest prasītājam segt tiesāšanās izdevumus.

Par lūgumu par mutvārdu procesa atkārtotu sākšanu

¹² Ar vēstuli, kas Tiesā saņemta 2006. gada 24. februārī, *SGL Carbon* saskaņā ar Tiesas Reglamenta 61. pantu lūdz atkārtoti sākt mutvārdu procesu.

- 13 Šī lūguma pamatojumam *SGL Carbon* uzsver, ka ģenerālvokāta secinājumos šajā apelācijas sūdzības lietā nav pilnībā pareizi atspoguļoti lietas dalībnieku izklāstītie fakti, kā arī Pirmās instances tiesas konstatējumi. Tajos arī ir argumenti un pieņēmumi, ko lietas dalībnieki līdz šim attiecīgajos procesuālajos rakstos netika izteikuši un par ko nav spriests tiesas sēdē. Šo secinājumu rezultātā līdz ar to nevarēja pietiekamā mērā sagatavot sprieduma taisīšanu, bet ārpus kārtas izvirza prasību par papildu apsvērumiem pirms Tiesas galīgā sprieduma.
- 14 Šajā sakarā pietiek tikai atgādināt, ka Eiropas Kopienu Tiesas Statūti un Reglaments neparedz lietas dalībniekiem iespēju atbildei uz ģenerālvokāta secinājumiem iesniegt savus apsvērumus (skat. it īpaši 2000. gada 4. februāra rīkojumu lietā C-17/98 *Emesa Sugar, Recueil*, I-665. lpp., 2. punkts).
- 15 Attiecībā uz *SGL Carbon* argumentu ir jāatgādina, ka saskaņā ar Reglamenta 61. pantu Tiesa var pēc savas iniciatīvas vai pēc ģenerālvokāta priekšlikuma, vai arī pēc lietas dalībnieku lūguma izdot rīkojumu par mutvārdu procesa atkārtotu sākšanu, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta vai arī ka lieta ir iztiesājama, pamatojoties uz argumentu, ko nav apsprieduši lietas dalībnieki (skat. it īpaši 2003. gada 13. novembra spriedumu lietā C-209/01 *Schilling* un *Fleck-Schilling, Recueil*, I-13389. lpp., 19. punkts, un 2004. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-30/02 *Recheio — Cash & Carry SA, Krājums*, I-6051. lpp., 12. punkts).
- 16 Šajā lietā Tiesa uzskata, ka tās rīcībā ir visa vajadzīgā informācija, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem.
- 17 Līdz ar to nav jāizdod rīkojums par mutvārdu procesa atkārtotu sākšanu.

Par apelāciju

- 18 *SGL Carbon* apelācijas sūdzības atbalstam norāda septiņus pamatus, proti: pienākuma ņemt vērā jau piemērotās sankcijas (*non bis in idem* princips) neievērošana, pamatsummas kļūdaina noteikšana, aprēķinot prasītājam uzlikto naudas sodu, netaisnīgi apstiprināts palielinājums par telefoniskām instrukcijām pirms 1997. gada izmeklēšanas, augstākā ierobežojuma, kas noteikts 10 % apmērā no kopējā apgrozījuma pasaulē saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, kļūdaina neievērošana, prasītājas tiesību uz aizstāvību neievērošana saistībā ar ierobežotu piekļuvi lietas materiāliem, prasītājas maksātspējas nelikumīga neņemšana vērā un noteiktās kavējuma procentu likmes nelikumība.

Par pirmo pamatu par pienākuma ņemt vērā šajā pašā lietā jau piemērotās sankcijas neievērošanu: "non bis in idem" princips

Lietas dalībnieku argumenti

- 19 *SGL Carbon* uzsver, ka Pirmās instances tiesa kļūdijās, apšaubot *non bis in idem* principa piemērošanu attiecībā starp Amerikas Savienotajām Valstīm un Kanādu, no vienas puses, un Kopienu, no otras puses, atsaucoties uz trīs kļūdainiem argumentiem, kas minēti apstrīdētā sprieduma 134., 136., 137., 140., 142. un 143. punktā.
- 20 Argumentācijas pamatojumam prasītāja īpaši atsaucas uz Tiesas 1972. gada 14. decembra spriedumu lietā 7/72 *Boehringer Mannheim*/Komisija (*Recueil*, 1281. lpp.).

- 21 *SGL Carbon* precizē, ka pretēji Pirmās instances tiesas vērtējumam šajā lietā pastāv nepieciešamā aizsargāto juridisko tiesību vienotība. Turklāt nav nozīmes, vai šajā jautājumā ir noslēgts rakstisks līgums, ievērojot pienākumu ņemt vērā jau piemērotās sankcijas.
- 22 Kā uzskata prasītāja, pat ja Pirmās instances tiesai bija pamats noraidīt *non bis in idem* principa piemērošanu lietās, kuras saistītas ar trešām valstīm, tai bija jāņem vērā šajās valstīs jau noteiktie sodi saskaņā ar samērīguma un vienlīdzības principu.
- 23 Komisija uzskata, ka prasītāja nevarēja norādīt uz aizliegumu veikt vairākas procedūras vienlaicīgi. *Non bis in idem* principu nevar attiecināt arī uz lietām, kurās arī trešās valstis ir piemērojušas sankcijas.
- 24 Komisija uzskata, ka konkurences tiesību jomā Amerikas Savienotajās Valstīs un Kopienā nav vieni un tie paši mērķi. Turklāt atbilstošie tiesību akti neaizsargā konkurenci pasaules mērogā. ASV tiesiskais regulējums šajā jomā attiecas uz konkurenci ASV tirgū, savukārt Kopienā spēkā esošo noteikumu mērķis ir kavēt konkurences traucējumus kopējā tirgū.
- 25 Komisija no tā secina, ka Pirmās instances tiesa ir pamatoti nospriedusi, ka *non bis in idem* princips šajā lietā nebija piemērojams.

Tiesas vērtējums

- 26 Ir jāatgādina, ka *non bis in idem* princips, kas arī ir nostiprināts Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 7. protokola 4. pantā, ir vispārējs Kopienų tiesību princips, kura ievērošanu nodrošina tiesa (skat. it īpaši 1966. gada 5. maija spriedumu apvienotajās lietās 18/65 un 35/65 *Gutmann*/Komisija EAEK, *Recueil*, 149., 172. lpp., un 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 59. punkts).
- 27 Lai pārbaudītu pamata par šī principa pārkāpumu pamatotību, ir arī jānorāda — kā to pareizi ir norādījusi Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 140. punktā —, ka Tiesa nav skatījusi jautājumu par to, vai Komisijai ir jāņem vērā sods, ko ir uzlikušas trešās valsts iestādes, gadījumā, ja fakti, kurus šī un minētās iestādes ir izvirzījušas pret uzņēmumu, būtu identiski, bet ka Tiesa ir noteikusi Komisijas un trešo valstu iestāžu inkriminēto faktu identiskumu par priekšnoteikumu iepriekš minētajam jautājumam.
- 28 Attiecībā uz *non bis in idem* principa piemērošanas jomu saistībā ar situācijām, kurās ir iejauktas kādas trešās valsts iestādes saskaņā ar to pilnvarām uzlikt sodus konkurences tiesību jomā, kas piemērojamas šīs valsts teritorijā, ir svarīgi atgādināt, ka apstrīdētā aizliegtā vienošanās ir noslēgta starptautiskā mērogā, kam tostarp ir raksturīga trešo valstu juridisko sistēmu iesaistīšana to atbilstīgajās teritorijās.
- 29 Šajā sakarā ir jākonstatē, ka šo valstu iestāžu, kuru pienākums ir brīvas konkurences aizsardzība, pilnvaru izmantošana saskaņā ar to teritoriālo kompetenci ir atkarīga no šo valstu atbilstīgajām prasībām. Ja šo valstu iestādes konkurences tiesību jomā ir

konstatējušas piemērojamo normu pārkāpumus, tad elementi, kas ir citu valstu tiesību sistēmas pamatā konkurences tiesībās, ietver ne tikai īpašu lietderību un mērķus, bet ir pamats īpašu materiālo normu pieņemšanai, kā arī ļoti atšķirīgām tiesiskajām sekām administratīvo tiesību, krimināltiesību vai civiltiesību jomā.

30 Savukārt absolūti atšķirīga ir situācija, kādā atrodas uzņēmums, attiecībā uz kuru konkurences tiesību jomā tiek piemērotas Kopienų tiesības vai vienas vai vairāku dalībvalstu tiesības, tas ir, kad aizliegtā vienošanās ietilpst tikai Eiropas Kopienų tiesību sistēmas teritoriālās piemērošanas jomā.

31 No tā izriet, ka, ja Komisija soda par kāda uzņēmuma neatļautu rīcību, pat ja tā rodas starptautiskas aizliegtas vienošanās dēļ, tā cenšas aizsargāt brīvu konkurenci kopējā tirgū, kas saskaņā ar EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunktu ir Kopienų pamatmērķis. Saistībā ar tiesisko interešu aizsardzības Kopienų līmenī īpatnībām Komisijas izmantotais vērtējums saskaņā ar tās kompetenci šajā jomā var būtiski atšķirties no trešo valstu iestāžu vērtējuma.

32 Tādējādi Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 134. punktā pareizi nosprieda, ka *non bis in idem* princips neattiecas uz situācijām, kurās saskaņā ar to kompetenci ir iesaistītas trešo valstu tiesību sistēmas un iestādes.

33 Turklāt Pirmās instances tiesa arī ir pareizi nospriedusi, ka nav cita tiesību principa, saskaņā ar kuru Komisijai būtu jāņem vērā procesi un sankcijas, kas vērstas pret prasītāju trešās valstīs.

- 34 Šajā sakarā ir jākonstatē — kā to norāda Pirmās instances tiesa 136. punktā —, nav tāda starptautisko publisko tiesību principa, kas aizliegtu dažādu valstu pārvaldes iestādēm, tajā skaitā tiesām, veikt kriminālvajāšanu un sodīt fizisku vai juridisku personu par tiem pašiem faktiem, saistībā ar kuriem šī persona ir jau tiesāta citā valstī. Turklāt nav tāda starptautisko publisko tiesību līguma, saskaņā ar kuru Komisijai būtu pienākums, nosakot naudas sodu, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, ņemt vērā naudas sodus, ko uzlikušas kādas trešās valsts iestādes saskaņā ar savu kompetenci konkurences tiesību jomā.
- 35 Ir jāpiebilst, ka līgumi, kas noslēgti starp Kopienu un Amerikas Savienoto Valstu valdību 1991. gada 23. septembrī un 1998. gada 4. jūnijā par aktīvu savstarpējo tiesību atzīšanas principa īstenošanu, piemērojot konkurences normas (OV 1995, L 95, 47. lpp. un OV L 173, 28. lpp.), aprobežojas ar praktiskiem procedūras jautājumiem, tādiem kā informācijas apmaiņas un konkurences iestāžu sadarbība, un nekādi neattiecas uz apsūdzēšanu vai vienas līgumslēdzējpusē piemēroto sankciju ņemšanu vērā.
- 36 Visbeidzot, saistībā ar to, ka Pirmās instances tiesa nav ievērojusi samērīguma principu un taisnīguma principu, uz ko pakārtoti norādījusi prasītāja, ir jānorāda, ka visi apsvērumi par trešo valstu iestāžu uzliktajiem naudas sodiem ir ņemami vērā tikai saistībā ar rīcības brīvību, kas Komisijai ir [piešķirta] naudas sodu noteikšanā par Kopienu konkurences tiesību pārkāpumiem. Līdz ar to, lai arī nav izslēgts, ka Komisija ņem vērā naudas sodus, ko trešo valstu iestādes ir iepriekš uzlikušas, tomēr tai nav pienākuma to darīt.
- 37 Prevencijas mērķis, ko Komisijai ir tiesības ievērot, nosakot naudas sodu apmēru, ir paredzēts, lai nodrošinātu, ka uzņēmumi ievēro konkurences normas, ko nosaka EK līgums to darbībām kopējā tirgū (šajā sakarā skat. 1970. gada 15. jūlija spriedumu

lietā 41/69 ACF *Chemiefarma*/Komisija, *Recueil*, 661. lpp., 173.–176. punkts). Līdz ar to, novērtējot saistībā ar šo noteikumu pārkāpšanu uzliekamā naudas soda atturošo raksturu, Komisijai nav pienākuma ņemt vērā iespējamās sankcijas, kas piemērotas uzņēmumam trešās valsts konkurences normu pārkāpumu dēļ.

38 Līdz ar to Pirmās instances tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesību aktu piemērošanā [tiesisku maldību], apstrīdētā sprieduma 144.–148. punktā nospriežot, ka uzliktā naudas soda summa ir likumīga.

39 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, pirmais pamats tiek pilnībā noraidīts.

Par otro pamatu par kļūdainu pamatsummas noteikšanu, nosakot prasītājam uzliktā naudas soda apmēru

Lietas dalībnieku argumenti

40 *SGL Carbon* norāda, ka, aprēķinot naudas sodu, Pirmās instances tiesa ir kļūdaini piemērojusi pamatsummas noteikšanas kritērijus, kas ir gan vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums, gan kļūda vērtējumā.

- 41 Prasītāja paskaidro, ka Pirmās instances tiesas argumentācija šajā sakarā ir kļūdaina trīs aspektos. Pirmkārt, Pirmās instances tiesas veiktais aprēķins vienas kategorijas uzņēmumu starpā, kurā pirmo reizi ir iekļautas dažādu tirgus dalībnieku tirgus daļas un apgrozījums, lai secīgi iegūtu vidējo apgrozījumu vai tirgus daļu, nav pamatots. Otrkārt, Pirmās instances tiesas konstatētās atšķirības tirgū ir svarīgas tādējādi, ka Pirmās instances tiesai nebija pamata aplūkot vienas un tās pašas kategorijas uzņēmumus vienādi. Treškārt, citiem uzņēmumiem — apstrīdētā lēmuma adresātiem Pirmās instances tiesa “imperatīva iemesla” dēļ kvalificēja tirgus daļu atšķirības kā mazāk svarīgas, [tādējādi] pamatojot pakāpeniskāka un samērīgāka naudas soda piemērošanu, šos pašus apsvērumus nepiemērojot prasītājam.
- 42 *SGL Carbon* no tā secina, ka ar Pirmās instances tiesas vērtējumu, matemātiski piemērojot naudas sodu aprēķina principus, tai ir radīta neizdevīgāka situācija. Līdz ar to šo kļūdu aprēķinā dēļ Pirmās instances tiesas apstiprinātais naudas sods būtu vēl papildus jāsamazina no 5,1 līdz 12,2 miljoniem euro atbilstoši izmantotajai aprēķina metodei.
- 43 Komisija atgādina, ka atbilstīgi pastāvīgajai judikatūrai, nosakot naudas soda apmēru, ir spēkā rīcības brīvība, kas nepieļauj izmantot precīzu matemātisku formulu. Ja — kā šajā lietā — pārkāpumu ir izdarījuši vairāki uzņēmumi, ir jānovērtē katra šī uzņēmuma kā aizliegtās vienošanās dalībnieka atbilstošā nozīme.
- 44 Komisija norāda, ka Pirmās instances tiesa ir pareizi izmantojusi tiesas kontroli šajā jomā, tostarp attiecībā pret prasītāju. Pirmās instances tiesai būtu jānosaka, ka Komisijai, sadalot aizliegtās vienošanās dalībniekus kategorijās, nav pienākuma pamatoties tikai un matemātiski uz katra uzņēmuma apgrozījumu. Tostarp aizliegtās vienošanās dalībnieku sadalīšana vairākās kategorijās, kas rada fiksētas pamatsum-

mas noteikšanu pie vienas kategorijas piederošiem uzņēmumiem, atbilstoši tiesību normām ir jānovērtē Pirmās instances tiesai.

- 45 Komisija visbeidzot norāda, ka arī ar Pirmās instances veiktajiem secinājumiem par naudas sodu aprēķina metodi nav pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips.

Tiesas vērtējums

- 46 Ir jāatgādina, kā arī izriet no pastāvīgās judikatūras (skat. it īpaši 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 240.–243. punkts un tajos minētā judikatūra), ka Komisijai ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz naudas sodu aprēķina metodi un tā var šajā sakarā ņemt vērā vairākus apstākļus, jebkurā gadījumā ievērojot apgrozījuma maksimālo apjomu, kas noteikts Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā.
- 47 Tiesa ir arī uzsvērusi, ka Pamatnostādnēs noteiktajā aprēķina metodē ir iekļauti dažādi elastīgi elementi, kas Komisijai ļauj izmantot tai piešķirto rīcības brīvību atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta noteikumiem, kā tos interpretējusi Tiesa (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 267. punkts).
- 48 Tomēr Tiesai ir jāpārbauda, vai Pirmās instances tiesa ir pareizi novērtējusi šo Komisijas īstenoto rīcības brīvību.

- 49 Šajā sakarā ir jānorāda, ka Pirmās instances tiesa detalizēti pārbaudīja jautājumu, vai kvantitatīvais maksimālais apmērs, kas izšķīra triju kategoriju uzņēmumus naudas sodu pamatsummas noteikšanai, tika noteikts saskanīgi un objektīvi.
- 50 Kā jau to izskaidroja Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 217.–219. punktā, sadalot uzņēmumus, kas ir piedalījušies aizliegtajā vienošanās, trīs kategorijās un nosakot dažādas pamatsummas, Komisija pamatojās uz aizliegtās vienošanās dalībnieku īstenoto apgrozījumu un aizņemto tirgus daļu, tirgojot attiecīgo produktu pasaules tirgū laikposmā, uz ko attiecas apstrīdētais lēmums.
- 51 Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 224.–226. punktā secināja, ka pamatsummas izvēle, kas sasniedz 40 miljonus euro pirmās kategorijas uzņēmumiem, kurā tika klasificēta *SGL Carbon*, nebija patvaļīga un tādējādi netika pārsniegta diskrecionārā vara, kas šajā jomā piemīt Komisijai.
- 52 Attiecībā uz šo ir jākonstatē, ka ar savu argumentu palīdzību prasītāja cenšas apstrīdēt Komisijas apstiprināto un Pirmās instances tiesas pieļauto klasifikācijas sistēmu, pēc prasītājas domām, ņemot vērā to, ka visām atšķirībām attiecīgo uzņēmumu starpā apgrozījuma un tirgus daļas ziņā bija jāizpaužas katram uzņēmumam, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieks, atsevišķā kategorijā un līdz ar to atšķirīgā pamatsummā.
- 53 Šo argumentāciju nevar atbalstīt.

- 54 Kā arī tas izriet no iepriekš minētajiem Pirmās instances tiesas apsvērumiem, tā ir pārbaudījusi, vai Komisija ir piemērojusi uzņēmumu klasifikācijas metodi, kā arī noteikusi maksimālo kvantitatīvo apjomu katrai kategorijai atbilstoši tiesību normām un saskanīgi. Pirmās instances tiesa vienlīdz pārbaudīja, vai uzņēmumu sagrupēšana vienā kategorijā, salīdzinot ar citām kategorijām, bija pietiekami saskanīga un objektīva.
- 55 Ir jāpiebilst, ka tas, ka citi aizliegtās vienošanās dalībnieki atbilstoši katra tā īpašajiem apstākļiem tika klasificēti citās kategorijās, nepadara par spēkā neesošiem Pirmās instances apsvērumus attiecībā uz prasītājas klasificēšanu.
- 56 No tā izriet, ka Komisijas veiktā un Pirmās instances tiesas pieļautā sadalīšana kategorijās arī atbilst vienlīdzīgas attieksmes principam.
- 57 Šajos apstākļos Pirmās instances tiesa tādējādi apstrīdētajā spriedumā nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.
- 58 Otrais pamats līdz ar to nevar tikt pieņemts.

Par trešo pamatu par pamatsummas palielināšanu par 25 %

Lietas dalībnieku argumenti

- 59 *SGL Carbon* uzskata, ka Pirmās instances tiesas apstiprinātais īpašais pamatsummas palielinājums par 25 % jeb par 15,5 miljoniem euro brīdinājumu dēļ, ko *SGL Carbon*

izteica pārējiem uzņēmumiem par Komisijas kontroles neizbēgamību, nav attaisnojams. Pirmās instances tiesas apsvērumi šajā sakarā ir kļūdaini, jo prasītājam ir pārņemti zināmi nenoteikti fakti, kas pirms tam tai nekad netika pārņemti, ne paziņojot pamatus, ne apstrīdētajā lēmumā.

60 *SGL Carbon* pārmet, ka Pirmās instances tiesa ir nepareizi novērtējusi *SGL Carbon* veiktās telefona sarunas trīs iemeslu dēļ. Pirmkārt, Pirmās instances tiesa nav ievērojusi to, ka prasītājas uzvedība nebija aizliegta un ka līdz ar to tā nebija jāsoda saskaņā ar principu *nulla poena sine lege*. Otrkārt, Pirmās instances tiesa pārkāpa principu *in dubio pro reo*, pieņemot tādu faktu esamību, ko neapstiprināja nedz Komisijas konstatējumi, nedz arī pašas tiesas konstatējumi. Treškārt, Pirmās instances tiesa pārkāpa vienlīdzīgas attieksmes principu.

61 Komisija uzsver, ka prasītājas pirmais un trešais arguments, proti, principa *nulla poena sine lege* un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums, nav pieņemami, ņemot vērā to, ka šie iebildumi ir jau izteikti pirmajā instancē un ka *SGL Carbon* aprobežojas ar šo pašu argumentu atkārtotā apelācijas instancē. Katrā ziņā izteiktie iebildumi ir nepamatoti.

62 Komisija norāda, ka prasītājas arguments, saskaņā ar kuru Pirmās instances tiesa ir prezumējusi, ka *SGL Carbon* ir ļaunticīgs nodoms, nav atbilstīgs. Komisijai ir rīcības brīvība naudas soda noteikšanā, un tai nav saistoša precīza matemātiska formula.

- 63 Komisija uzskata, ka, kontrolējot šo rīcības brīvību, Pirmās instances tiesa pareizi apstiprināja, ka prasītājas izteiktie brīdinājumi bija nopietns kavēklis izmeklēšanai un ka šajā sakarā tai nebija jāšaubās par aizliegtās vienošanās, šo brīdinājumu autora, īpašo motivāciju.

Tiesas vērtējums

- 64 Ir jāatgādina, ka Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 312. punktā konstatēja: fakts, ka prasītāja informēja citus uzņēmumus par Komisijas izmeklēšanas neizbēgamību, varētu tikt kvalificēts kā [vainu] pastipriņošs apstākļis un ka pretēji prasītājas apgalvojumiem tas nav īpašs un no Kopienu konkurences tiesībām neatkarīgs pārkāpums, bet gan uzvedība, kas pastiprina sākotnējā pārkāpuma smagumu. Tajā pašā apstrīdētā sprieduma punktā Pirmās instances tiesa arī ir konstatējusi, ka ar citiem uzņēmumiem adresētajiem paziņojumiem *SGL Carbon* centās faktiski noslēpt aizliegtās vienošanās esamību un saglabāt tās darbību, kas turklāt veiksmīgi izdevās līdz 1998. gada martam.
- 65 Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 313. punktā precizēja, ka atsauce, ko prasītāja izdara uz Regulas Nr. 17 15. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ir neatbilstoša, ņemot vērā to, ka šis noteikums attiecas uz bloķēšanu, tādu kā autonomi pārkāpumi, kas ir neatkarīgi no aizliegtās vienošanās pastāvēšanas, tai pat laikā *SGL Carbon* sniegtie brīdinājumi šajā lietā bija paredzēti, lai nodrošinātu aizliegtās vienošanās darbības turpināšanos, no kā jāsecina, ka tas ir acīmredzams Kopienu konkurences tiesību pārkāpums.
- 66 Visbeidzot, Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 315. punktā atzīmēja, ka, uzrunājot pārējos uzņēmumus, šie brīdinājumi pārsniedza *SGL Carbon* iekšējo [jautājumu] jomu un bija paredzēti, lai Komisijas izmeklēšana ciestu absolūtu neveiksmi un lai turpinātu aizliegto vienošanos.

67 Ir jānorāda, ka ar iepriekš minētajiem apsvērumiem Pirmās instances tiesa ir veikusi zināmu skaitu faktu vērtējumu par prasītājas uzvedību.

68 Šajā sakarā ir jākonstatē, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tikai Pirmās instances tiesa ir tiesīga, pirmkārt, konstatēt faktus, izņemot gadījumu, kad tās konstatāciju būtiska neprecizitāte izriet no šai tiesai iesniegtiem lietas materiāliem, un, otrkārt, vērtēt šos faktus. Tādējādi faktu vērtējums nav tiesību jautājums, kas kā tāds ir pakļauts Tiesas kontrolei apelācijā, izņemot gadījumu, kad Pirmās instances tiesai iesniegtie pierādījumi ir tikuši sagrozīti (skat. it īpaši 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-470/00 P, *Recueil*, I-4167. lpp., 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

69 Saistībā ar prasītājas argumentu par apgalvoto samērīguma principa un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu ir jāatgādina, ka Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 309. un 310. punktā nosprieda, ka *SGL Carbon* uzliktā naudas soda palielinājums par paziņošanu pārējiem uzņēmumiem nebija nesamērīgs vai diskriminējošs. Tā pieļāva to, ka Komisija kvalificēja šos brīdinājumus kā *SGL Carbon* bloķējošu uzvedību, lai noslēptu aizliegtās vienošanās pastāvēšanu, un kā [vainu] pastiprinošu apstākli, ar ko pamato šī naudas soda palielinājumu.

70 Šajos vērtējumos Pirmās instances tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

71 No judikatūras izriet (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 240.–242. punkts) — kamēr naudas soda pamatsumma ir noteikta atbilstīgi pārkāpumam, tā smagumu nosaka, atsaucoties uz virkni citu faktoru, attiecībā uz kuriem Komisijai, nosakot naudas sodus, ir plaša rīcības brīvība.

[Vainu] pastiprinošu apstākļu ņemšana vērā atbilst Komisijas uzdevumam nodrošināt atbilstību konkurences noteikumiem.

72 Tādējādi trešais pamats ir jānoraida pilnībā.

Par ceturto pārkāpumu par Regulā Nr. 17 15. panta 2. punkta esošā sankcijas maksimālā apmēra neņemšanu vērā

Lietas dalībnieku argumenti

73 *SGL Carbon* atzīmē, ka Pirmās instances tiesa nav ievērojusi faktu, ka Komisijas noteiktais naudas sods pārsniedz Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzēto sankcijas augstāko ierobežojumu. Pirmās instances tiesas pamatojums šajā sakarā nav motivēts.

74 Pirmkārt, *SGL Carbon* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu vērtējumā saistībā ar apgrozījumu, kas ņemts vērā naudas soda aprēķināšanai. Pirmās instances tiesa faktiski neatbildēja uz jautājumu par to, vai Komisijai bija jābalstās uz 1999. gada apgrozījumu vai 2000. gada apgrozījumu.

- 75 Otrkārt, *SGL Carbon* pārmet, ka Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, kā arī *nulla poena sine lege* principu. Pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā faktu — kā noteikumam, kurā ir paredzēta sankcija, Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam tiek piemērots vienlīdzīgas attieksmes princips. Šis princips attiecas gan uz starpsummām, gan uz piemērotās sankcijas galīgo summu.
- 76 Treškārt, prasītāja apgalvo, ka Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa pati konstatēja, ka Komisija varēja ņemt vērā vairākus apstākļus, lai noteiktu naudas soda galīgo summu. Tomēr, ja Komisija izvēlējās noteiktu aprēķina metodi, tai bija jāpiemēro šī metode saskaņīgi un nediskriminējoši.
- 77 Visbeidzot, *SGL Carbon* apgalvo, ka ir pārkāpts obligāts pienākums norādīt EKL 253. pantā paredzēto pamatojumu. Pirmās instances tiesa nav ievērojusi Komisijas pienākumu norādīt iemeslus, kuru dēļ tā nevarēja samazināt naudas sodu prasītājam, kura atrodas līdzīgā situācijā kā jebkurš cits no pārējiem uzņēmumiem. Pretēji Pirmās instances tiesas veiktajam vērtējumam par motīviem naudas soda samazināšanai, ko saņēma pārējie uzņēmumi, bija jābūt apstrīdētajā lēmumā.
- 78 Atbildot kopumā uz visiem argumentiem, kas formulēti šī pamata ietvaros, Komisija uzsver, ka Pirmās instances tiesa pamatoti noraidīja argumentus, kas atbalsta šo pamatu, kuri turklāt jau tika izteikti pirmajā instancē. Ne Komisijas uzliktā naudas soda galīgā summa, ne tā, ko samazina Pirmās instances tiesa, nepārsniedza 10 % no prasītājas kopējā apgrozījuma.

- 79 Komisija uzskata, ka Pirmās instances tiesa pareizi apstiprināja to, ka tiek ņemts vērā apgrozījums, kas iegūts no produktiem, uz kuriem attiecās aizliegtā vienošanās. Tā precizē, ka šis apgrozījums citu faktisko kritēriju starpā ir izmantots, lai noteiktu prasītājas spēju ar izdarītā pārkāpuma palīdzību ietekmēt grafīta elektrodu tirgu.
- 80 Saistībā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzēto maksimālo apmēru Komisija atzīmē, ka, tā kā vērā ir ņemams apgrozījums, ko sasniedz šobrīd lielākie multinacionālie uzņēmumi, vienīgi elastīgs maksimālais apmērs atbilstīgi uzņēmuma lielumam ļauj nodrošināt, ka par Kopienu konkurences normu pārkāpumu uzliktie naudas sodi ir audzinoša rakstura. Turklāt iepriekš minētais noteikums šajā sakarā ir pietiekami precīzs, lai ļautu uzņēmumam, uz ko noteikums attiecas, bez grūtībām noteikt iespējamo naudas soda apmēru.

Tiesas vērtējums

- 81 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru (skat. it īpaši 1983. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 117.–119. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 257. punkts) maksimālais Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzētais 10 % ierobežojums atbilst attiecīgā uzņēmuma kopējam apgrozījumam tādējādi, ka tikai šis viens elements norāda uz uzņēmuma nozīmi un ietekmi tirgū.
- 82 Turklāt no judikatūras izriet (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 592. un 593. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 278. punkts), ka tikai galīgajai naudas soda summai ir jāatbilst noteiktajam ierobežojumam. Tādējādi ar Regulas

Nr. 17 15. panta 2. punktu Komisijai netiek aizliegts dažādos posmos sasniegt starpsummu, kas pārsniedz šo ierobežojumu, savukārt galīgā naudas soda summa ierobežojumu nepārsniedz.

83 Saistībā ar šo lietu ir jākonstatē, kā arī izriet no apstrīdētā sprieduma 367. punkta, ka Komisijas uzliktā naudas soda apmērs nepārsniedza paredzēto maksimālo apmēru.

84 Saistībā ar prasītājas argumentāciju par to, ka Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu un pienākumu sniegt pamatojumu attiecībā uz naudas soda summu — pietiek tikai atgādināt, kā to tieši Pirmās instances tiesa ir norādījusi apstrīdētā sprieduma 367.–370. punktā, ka Komisijai ir tiesības noteikt šo summu, izmantojot vairākus apstākļus, tostarp ņemot vērā veikto pārkāpumu smagumu un ilgumu, kā arī katra uzņēmuma, kas ir aizliegtās vienošanās dalībnieks, attiecīgās īpašības.

85 No tā izriet, ka, izmantojot savu ar to saistīto rīcības brīvību attiecībā uz naudas soda aprēķina metodi, Komisijai ir jāveic individuālais vērtējums, piemērojot minēto metodi dažādiem uzņēmumiem.

86 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Pirmās instances tiesa ir pareizi nospriedusi, ka, nosakot attiecīgā naudas soda apmēru, prasītājas pozīcija nebija salīdzināma ar pārējo uzņēmumu pozīciju un ka līdz ar to Komisija ir piemērojusi apstrīdēto naudas soda aprēķina metodi saskaņīgi un nediskriminējoši.

87 Līdz ar to ceturtais pamats ir jānoraida.

Par piekto pamatu par tiesību uz aizstāvību pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

88 *SGL Carbon* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka Komisija ir nodrošinājusi pietiekamu piekļuvi materiāliem.

89 Prasītāja uzsver, ka Pirmās instances tiesas apgalvojumi šajā sakarā ir pretrunīgi tādējādi, ka, pirmkārt, Pirmās instances tiesa ir konstatējusi, ka Komisija noteica, ka dokumenti par uzņēmumu sadarbību neietilpa tās iekšējos lietas materiālos, bet gan izmeklēšanas materiālos, kuriem uzņēmumiem bija piekļuve, un ka, otrkārt, Pirmās instances tiesa tika izklāstījusi, ka iekšējos dokumentos bija informācija, kas attiecās uz prasītājas aizstāvību, ņemot vērā to, ka tā attiecās uz uzņēmumu sadarbību un ietekmēja naudas soda noteikšanu.

90 Kā uzskata *SGL Carbon*, tad Pirmās instances tiesa ir arī netaisnīgi nospriedusi, ka lietas izskatīšanas padomdevējam bija pienākums tikai ziņot Komisija locekļu kolēģijai par attiecīgajiem iebildumiem par administratīvās procedūras gaitas likumību, tas ir, par pamatotiem iebildumiem.

91 Komisija uzsver, ka arguments, saskaņā ar kuru prasītājai nebija pietiekamas piekļuves lietas materiāliem, nav pieņemams, ņemot vērā to, ka tas neattiecas uz tiesību jautājumu, bet uz Pirmās instances tiesas faktu konstatējumiem. Tiesas

kompetencē neietilpst izskatīt šos konstatējumus, ne arī pārbaudīt pierādījumus, ko Pirmās instances tiesa ir izmantojusi šo faktu pamatojumam. Katrā ziņā formulētais pamats ir nepamatots.

- 92 Komisija atgādina, ka prasītāja pati ir atzinusi dalību aizliegtajā vienošanās par grafīta elektrodiem, ka Pirmās instances tiesa ir konstatējusi, ka *SGL Carbon* bija viena no karteļa dalībniecēm un ka šis uzņēmums ir atzinis pārkāpumu. Prasītāja nav ne tikai apšaubījusi Komisijas šajā sakarā konstatēto apstrīdētajā lēmumā, bet ir arī izmantojusi tiesību normas par paziņojumu par sadarbību.
- 93 Visbeidzot Komisija uzskata, ka prasītājas arguments par lietas izskatīšanas padomdevēja ziņojumu ir jānoraida kā nepieņemams jaunu pierādījumu trūkuma šajā sakarā dēļ.

Tiesas vērtējums

- 94 Ir jāatgādina, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana visās procedūrās, kuru rezultātā var tikt noteiktas sankcijas, it īpaši naudas sodi un kavējuma naudas, ir Kopienu tiesību pamatprincips, kas ir jāievēro arī administratīva rakstura procedūrā (skat. it īpaši 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-194/04 P, *Thyssen Stahl*/Komisija, *Recueil*, I-10821. lpp., 30. punkts).
- 95 Saistībā ar prasītājas argumentu par piekļuvi lietas materiāliem — pietiek tikai norādīt, ka prasītāja nenorāda uz tiesību jautājumu, bet pamatojas tikai uz faktu konstatāciju. Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 39.–41. punktā noteica, ka attiecīgais lūgums par piekļuvi neattiecas uz nekonfidenciālu dokumentu sarakstu

vai kopsavilkumu. Turklāt Pirmās instances tiesas vērtējums šajos apstrīdētā sprieduma punktos par zināmu skaitu dokumentu aplūkošanu administratīvās procedūras gaitā nav pretrunīgs.

- 96 Saistībā ar prasītājas argumentu par lietas izskatīšanas padomdevēja beigu ziņojumu — pietiek tikai norādīt, ka lietas izskatīšanas padomdevējam attiecīgajā laikā nebija pienākuma pārbaudīt, vai iekšējo dokumentu klasificēšana ir pareiza un vai Komisijai bija pienākums nodrošināt piekļuvi tās iekšējās lietas materiāliem, vai iesniegt konfidenciālu dokumentu sarakstu vai kopsavilkumu.
- 97 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka dokumenta nenosūtīšana nav tiesību uz aizstāvību pārkāpums, ja vien attiecīgais uzņēmums nespēj pierādīt, pirmkārt, ka Komisija ir pamatojusies uz šo dokumentu, lai pamatotu savu iebildumu par pārkāpuma esamību, un, otrkārt, ka šo iebildumu var pierādīt tikai ar atsaukšanos uz šo dokumentu (skat. it īpaši 1983. gada 25. oktobra spriedumu lietā 107/82 *AEG/Komisija*, *Recueil*, 3151. lpp., 24.–30. punkts, un 1983. gada 9. novembra spriedumu lietā 322/81 *Michelin/Komisija*, *Recueil*, 3461. lpp., 7.–9. punkts).
- 98 Tiesa šajā sakarā arī ir precizējusi, ka attiecīgajam uzņēmumam ir jāpierāda, ka rezultātam, pie kāda Komisija ir nonākusi apstrīdētajā lēmumā, būtu bijis jābūt citādam, ja dokuments, kas netika nosūtīts šim uzņēmumam un uz kuru Komisija pamatojas, lai konstatētu pārkāpumu, būtu ticis noraidīts kā pierādījums (skat. 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland u.c./Komisija*, *Recueil*, I-123. lpp., 73. punkts).
- 99 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Pirmās instances tiesas vērtējums par lietas izskatīšanas padomdevēja saistību, kas ir minēts apstrīdētā sprieduma 50.–54. punktā, nav kļūda tiesību piemērošanā.

100 Līdz ar to piektais pamats ir jānoraida.

Par sesto pamatu par prasītājas maksātspējas neņemšanu vērā

Lietas dalībnieku argumenti

- 101 *SGL Carbon* norāda, ka Pirmās instances tiesa apstrīdētā sprieduma 370.–372. punktā atturas ņemt vērā faktu, ka prasītājas maksātspēju ievērojami mazināja citu konkurenci regulējošo iestāžu piemērotie paaugstinātie naudas sodi, kā arī vērā nemamie zaudējumi un kavējuma procenti, kas tai bija jāmaksā trešās valstīs.
- 102 Kā uzskata prasītāja, apstiprinot Komisijas pieeju šajā sakarā, Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi samērīguma principu, kā arī uzņēmuma tiesību aizsardzību, kas izriet no ekonomikas un īpašuma brīvības. Pretēji Pirmās instances tiesas vērtējumam Komisijai bija jāpārbauda un jāņem vērā prasītājas maksātspēja.
- 103 Komisija uzskata, ka ir likumīgi izmantojusi rīcības brīvību, kas tai ir piešķirta naudas sodu noteikšanā, un ka nav nekāda iemesla naudas soda summas samazināšanai.

- 104 Komisija piebilst, ka Pirmās instances tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nospriežot, ka tai nebija pienākuma, nosakot apstrīdēto naudas soda apmēru, ņemt vērā uzņēmuma finansiālo situāciju un tā maksātspēju.

Tiesas vērtējums

- 105 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisijai, nosakot naudas soda apmēru, nav jāņem vērā ieinteresētā uzņēmuma finansiālā deficīta stāvoklis, ņemot vērā, ka šāda pienākuma atzīšana nozīmētu nepamatotu konkurences priekšrocību piešķiršanu uzņēmumiem, kas nav tik veiksmīgi pielāgojušies tirgus apstākļiem (skat. 1983. gada 8. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 96/82 līdz 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 un 110/82 *IAZ International Belgium* u.c./Komisija, *Recueil*, 3369. lpp., 54. un 55. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 327. punkts).
- 106 Vienlīdz ir jānorāda, ka šo judikatūru nevar apšaubīt, pamatojoties uz Pamatnostādņu 5. punkta b) apakšpunktu, saskaņā ar kuru ir jāņem vērā uzņēmuma reālā maksātspēja. Šai maksātspējai ir nozīme tikai saistībā ar “konkrētiem sociāliem apstākļiem”, ko veido sekas, kādas varētu rasties naudas soda samaksāšanas rezultātā, it īpaši izraisot bezdarba paaugstināšanos vai nozaru ekonomiskā stāvokļa pasliktināšanos, nelabvēlīgi ietekmējot attiecīgā uzņēmuma piegādātāju un pircēju ekonomisko stāvokli.
- 107 Prasītāja nav iesniegusi pierādījumus, kas varētu pamatot šādu apstākļu esamību.

108 Saistībā ar prasītājas argumentu par ekonomisko darbību brīvu veikšanu un īpašuma tiesību brīvu izmantošanu pietiek tikai norādīt, ka šiem principiem piemēro vispārējo interešu ierobežojumus un ka tie nav ņemami vērā, nosakot naudas sodu par Kopienu konkurences tiesību pārkāpumu.

109 Šajos apstākļos Pirmās instances tiesa ir pamatoti uzskatījusi, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, noraidot pamatu par prasītājas nestabilo finansiālo stāvokli.

110 Tādējādi sestais pamats ir jānoraida.

Par septīto pārkāpumu par nokavējuma procentu noteikšanas nelikumību

Lietas dalībnieku argumenti

111 *SGL Carbon* uzskata, ka Pirmās instances tiesa nav pārbaudījusi tās argumentāciju par kavējuma [procentu] likmes noteikšanu. Tādējādi apstrīdētais spriedums ir nepilnīgs un nevar pamatot šajā sakarā izvirzītā pamata noraidīšanu.

112 Komisija norāda, ka Pirmās instances tiesa ir likumīgi apstiprinājusi lēmumu par kavējuma procentiem un ka tā ir pietiekami motivējusi savu vērtējumu šajā sakarā. Pirmās instances tiesa tostarp ir atsaukusies uz pastāvīgo judikatūru par Komisijas pilnvarām noteikt šādus procentus.

Tiesas vērtējums

- 113 Ir jāatgādina, ka Pirmās instances tiesa, atbildot uz norādīto pamatu, apstrīdētā sprieduma 475.–478. punktā ir atsaukusies uz pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru Komisijai ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu ir piešķirtas pilnvaras noteikt dienu, kurā šie naudas sodi ir maksājami, un dienu, no kuras skaita kavējuma procentus, kā arī noteikt procentu likmi un detalizētus noteikumus tās lēmuma ieviešanai.
- 114 Ja Komisijai nebūtu šādas pilnvaras, uzņēmumi varētu izmantot vēlas nomaksas priekšrocības, kas arī vājinātu sankciju iedarbību.
- 115 Līdz ar to Pirmās instances tiesa ir pamatoti uzskatījusi, ka Komisijai bija tiesības kā izejas punktu pieņemt augstāku likmi nekā tirgū piemēroto — tādu, kādu piedāvā vidusmēra aizņēmējam, atbilstīgi vajadzībai atturēt no vilcināšanās samaksāt naudas sodu.
- 116 Visbeidzot Pirmās instances tiesa secināja, ka, nosakot apstrīdēto kavējuma procentu likmi, Komisija nav pārkāpusi rīcības brīvības robežas.
- 117 Jānorāda, ka šajos Pirmās instances tiesas vērtējumos nav vērojama kļūda tiesību piemērošanā.
- 118 Septītais pamats tādējādi ir jānoraida.

119 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka apelācijas sūdzība ir jānoraida pilnībā.

Par tiesāšanās izdevumiem

120 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam kas ir piemērojams apelācijas tiesvedībā, saskaņā ar Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest *SGL Carbon* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tad tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) **apelācijas sūdzību noraidīt;**

- 2) ***SGL Carbon* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]